Bilgiye Erişimde Yeni Ufuklar: Elektronik Erişim-Elsevier Science Direct Örneği

Prof.Dr. Bülent Karasözen
Çiğdem Özbağ

ODTÜ Kütüphane ve Dokümantasyon Daire Başkanlığı

Teknolojik gelişmelerin bir sonucu olarak bilimsel bilgiye elektronik erişim, bilimsel araştırmalar açısından son derece önemli bir gelişme. Özellikle son beş yılda, üretilen bilimsel bilginin büyük çoğunluğu elektronik ortamda yayınlanmaya başladı. Geleneksel kütüphane hizmetinden farklı olarak bilgiye daha hızlı, kolay ve etkin bir biçimde ulaşmayı sağlayan bu ve benzeri hizmetler, araştırmacılar açısından son derece önemli görülmektedir. Okuyucularına Internet üzerinden elektronik dergilerdeki tam metin makalelere erişim sağlayan üniversitelerde artık, öğretim üyelerin dergi taraması için kütüphaneye gitmelerine gerek kalmamıştır. Tüm dünyada yaygınlaşmakta olan bu gelişme 'elektronık veya sanal kütüphaneye geçişteki ilk adım olarak kabul edilmekte.

Dünyanın en büyük ve en önemli yayınevlerinden biri olan Elsevier yayınevinin 1200 dergisine, Science Direct (SD)'e erişim, ODTÜ'nün yürütücülüğünü üstlendiği Anadolu Üniversite Kütüphaneleri Konsorsiyumu (ANKOS) çerçevesinde **http://www.lib.metu.edu.tr/ankos/** yaklaşık bir yıl süren çalışmalar sonucunda gerçekleşmiştir. ANKOS çerçevesinde ODTÜ Kütüphanesi ile birlikte, Bilkent, Boğaziçi, Hacettepe, Gazi, Başkent, Çukurova, Dokuz Eylül, Ege, İstanbul Teknik, Sabancı, Koç ve Atatürk Üniversiteleri de SD'nin 1995 yılıdan itibaren, mühendislik, temel bilimler, tıp, ziraat, güzel sanatlar ve sosyal bilimler alanında yayınlanan 1200 dergisine sınırsız olarak erişim sağlanmıştır. Konsorsiyumu oluşturan kütüphanelerin basılı dergileri arasında çok sayıda çakışma vardı ve en zengin kütüphanenin basılı Elsevier dergi abonesi 200'ü geçmemekteydi. Bu açıdan bakıldığında konsorsiyum kütüphaneler açısından aynı zamanda ekonomik hale gelmiş oldu.

SD araştırmacılara çeşitli şekillerde tarama olanağı sunmaktadır. Araştırmacıların yapması gereken, üniversiteleri içinden herhangi bir bilgisayar yardımıyla **http://www.sciencedirect.com** adresine bağlanıp dergi adı, konu, yazar, makale adı, anahtar sözcük vb. birçok alanda taramalarını gerçekleştirmek ve istedikleri takdirde bilgiye tam metin olarak ulaşmaktır. Ayrıca eğer varsa makale ile ilgili çizim, tablo, resim, grafik, animasyon ve simulasyonlara da ulaşılabilmektedir. Ayrıca aranılan bir dergiyle ilgili tüm bilgiler, yazma kuralları, yazışma adresleri, yazarların adresleri gibi bilgilere de Science Direct içinden erişmek mümkündür. Günümüzde araştırmacıların en çok karşılaştıkları sorunlardan birisi de, aşırı bilgi yüklenmesi; sunulmakta olan çok sayıda bilgi arasında gerekli olanı seçebilmek. Bu konuda diğer elektronik yayınevlerinde olduğu gibi SD tarafından okuyucalara 'alerting services' adı verilen bir hizmet sunulmakta; okuyucu kendisi ilgilendiren dergilerde çıkan yeni makaleler konusunda e-mail aracılığıyla önceden bilgilendirilmekte. Ayrıca SD'yle birçok yayınevinin elektronik dergileri arasında 'crossref' **http://www.crossref.org/** üzerinden baglantı sağlanamış olup, okuyucular bir makaledeki referanslara tıklıyarak diğer makalelere elektronik ortamda erişebiliyorlar. Bilimsel bilgiye bu tür erişim giderek yaygınlaşmakta olup, önüzdeki yıllarda standart hale geleceği tahmin edilmekte.

Araştırmacılara sağladığı hız ve kolaylıklar nedeniyle Science Direct, abone olan üniversitelerde en çok kullanılan veritabanı özelliğindedir. ANKOS'un ülke çapında yaygınlaştırılması, üniversitelerimizin hem SD'ni hem de diğer yayınevlerinin elektronik elektronik dergilerine erişebilmelerini sağlama çalışmalarına bu yıl hız verilecektir.